

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสามารถในการดำเนินคดี :
	การจัดหาทุนความโดยรัฐให้จำเลยในคดีอาญา
ชื่อผู้เขียน	ณัฐกาญจน์ ทองคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณนารถ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

สิทธิในการมีทุนความช่วยเหลือนั้นเป็นสิทธิอันเกี่ยวข้องโดยตรงกับความสามารถในการดำเนินคดีของจำเลย ซึ่งแม้การดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยมิใช่การดำเนินคดีอาญาแบบต่อสู้ แต่การมีทุนความของจำเลยถือเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในระหว่างการดำเนินคดีมิให้ถูกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาในทุกๆ ขั้นตอนยังคงประกอบด้วยกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นเพียงมนุษย์ปุถุชนธรรมดาที่อาจเกิดความผิดพลาดผิดพลาดได้ทุกขณะ การมีทุนความจึงมีความจำเป็นที่จะเข้ามามีส่วนช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นๆ ทั้งตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ รัฐจึงมีหน้าที่ที่ต้องเข้ามามีส่วนให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทุนความให้แก่จำเลยในคดีอาญาเพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม

จากการศึกษาได้พบว่าการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในเรื่องความสามารถในการดำเนินคดีอาญา ยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่จำเลยได้เท่าที่ควรเนื่องจากสังคมไทยส่วนใหญ่ผู้ที่ตกเป็นจำเลยเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่มีความเข้าใจในสิทธิของตนตามกฎหมายและไม่มีศักยภาพเพียงพอในการต่อสู้ดำเนินคดีด้วยตนเอง จำเลยจึงไม่สามารถปกป้องสิทธิของตนได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ทั้งทุนความขอแรงที่ศาลตั้งให้แก่จำเลยยังคงขาดซึ่งประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือ ทั้งยังปัญหาในเรื่องของอัตราค่าตอบแทนของทุนความขอแรงที่มีอัตราค่าตอบแทนน้อยอันนำไปสู่ปัญหาความไม่เพียงพอของทุนความขอแรง

สำหรับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศญี่ปุ่นได้มีกฎหมายให้การรับรองสิทธิในการมีทุนความที่ศาลตั้งให้แก่จำเลยในเรื่องความสามารถในการดำเนินคดีของจำเลยไว้อย่างครอบคลุมและมีกฎหมายในเรื่องหลักเกณฑ์ของทุนความขอแรงที่ศาลตั้งให้แก่จำเลยในคดีอาญาไว้อย่างละเอียด ซึ่งจากการศึกษาระบบการจัดหาทุนความให้แก่จำเลยของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งได้มีการจัดตั้งสำนักงานของทุนความจำเลยของรัฐ (Public

Defender) ขึ้นเพื่อจัดระบบการทำงานของทนายความโดยรัฐให้มีประสิทธิภาพ แต่การจากศึกษา ระบบกฎหมายของไทยจะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและใช้ หลักการตรวจสอบในการค้นหาความจริงในคดีอาญา การที่รัฐจะจัดตั้งองค์กรทนายความจำเลย ของรัฐขึ้นย่อมเป็นการขัดต่อระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย

จากสภาพปัญหาความสามารถในการดำเนินคดีในการจัดหาทนายความโดยรัฐให้จำเลย ในคดีอาญา ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(1) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 ให้คดี ที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ถ้าจำเลยไม่มีทนายความให้ศาลตั้งทนายความให้แก่จำเลย

(2) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้บัญญัติถึง คุณสมบัติของทนายความ ให้ต้องมีประสบการณ์ในการว่าความมาไม่น้อยกว่า 2 ปี

(3) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการ จ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 173 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ในเบื้องต้น โดยมีการกำหนดอัตราเงิน รางวัลทนายความที่ศาลตั้งให้ในขั้นตอนของการเตรียมคดี โดยกำหนดอัตราเงินรางวัลคงที่ เป็นจำนวนร้อยละ 25 ของอัตราเงินรางวัลขั้นต่ำแก่ทนายความที่ศาลตั้งให้

Thesis Title	The Ability to Prosecute : Public Counsel in criminal cases
Author	Nutthagan Thongkham
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Thanee Voraputr
Department	Law
Academic Year	2015

ABSTRACT

The right to have an assisting lawyer or attorney is a right directly related to an accused's right in the prosecution ability, although the criminal prosecution in Thailand is not the contestation proceedings style in Court. But the accused's lawyer or attorney having is deemed the right and liberty protection during the Court's proceedings not to be a victim of unlawful act. It also prevents a mistake or error possibly arisen from the justice process due to the criminal prosecution. In all criminal procedures, they still include mechanisms to drive the justice process by the State's officials who are ordinary human who can make a mistake or be misled at any minute. Therefore, it is necessary to have a lawyer who can regulate or remedy such mistake. By the State's principles of criminal proceedings by the state, the State therefore has duty to participate to assist in supply or provision of an attorney or lawyer for a criminal accused to protect the accused's rights to comply with the rule of law.

From the study, it was found that the accused's right in the criminal prosecution ability cannot provide a considerable protection to the accused because in Thai society, most the accused were not knowledgeable and capable, had no understanding of their rights under the law and had insufficient prosecution capacity to contest the case by themselves. The accused therefore failed to protect their rights completely. The lawyers appointed by the Court for the accused lacked of efficient assistance. The problem also included of small remuneration to requested lawyers, leading to the problem lacking of requested lawyers or duty solicitors.

For Germany and Japan, they have laws that guarantee the accused's right to have requested lawyers or duty solicitors for the accused in the prosecution ability widely covered and there are such duty solicitor law deliberately regulating the processes for the accused. From the study of duty solicitor provision system in a criminal case in the United States of America and

United Kingdom, they have established the office of duty solicitor provision (Public Defender) to organize the working system of the state attorney to be efficient. But the study of legal system in Thailand, it is visible that the legal system of Thailand is applying the criminal prosecution by the State principle and the examining principle in the search for truth in a criminal case. Setting up the accused's attorney organization of the State would be contrary against the criminal proceedings system of Thailand.

From the problem condition in prosecution by requested attorney supplied or provided by the State in a criminal case, the author therefore would like to propose the following recommendations.

(1) There should be amendment of Criminal Procedure Code of Thailand, Section 173 that provides the cases penalty subject to imprisonment from 3 years and upwards , if the accused has no attorney, the Court shall appoint an attorney for the accused.

(2) There should be amendment of Criminal Procedure Code of Thailand to provide a qualification of the requested attorneys that they must have experience in conducting cases for at least two years.

(3) There should be amendment the Judiciary Administration Commission's regulation on award and costs payment to attorney or lawyer appointed by a Court for the alleged offender or the accused pursuant to Section 173, Criminal Procedure Code (2nd Amendment) B.E. 2550 (2007). At first, there was a determined award rate paid for lawyers or attorneys appointed by the Court in the process of lawsuit preparation in a fixed award rate, 25 percents of the minimum award rate paid for the lawyer or attorneys appointed by the Court.

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง ผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์ ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้ความรู้ในทางวิชาการ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน ให้ความเชื่อมั่น คอยเคียงข้าง ให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ที่กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำในเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ตลอดจนชี้แนะปัญหาในการวิเคราะห์พร้อมทั้งให้ข้อสังเกตต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ พร้อมกันนี้ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อุทัย อาทิวะ และอาจารย์ ดร.สุภัชลี เทพหัสดิน ณ อยุธยา ที่กรุณารับเป็นคณะกรรมการตลอดจนให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ และให้ความรู้เพิ่มเติมที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณอาจารย์จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ ที่ให้คำแนะนำในการค้นคว้าข้อมูล ความรู้ในด้านต่างๆ ขอขอบพระคุณอาจารย์สุชาติ แนวประเสริฐที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำหนังสือ บทความ เอกสารทางวิชาการ อีกทั้งช่วยอำนวยความสะดวกในทุกๆ ด้าน จนงานเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี รวมถึงขอขอบคุณเพื่อนกัลยาที่ได้ให้กำลังใจ แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดในบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศพร้อมทั้งให้การช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลังในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอดทั้งทางด้านการทรัพย์กำลังใจให้กับผู้เขียนจนงานเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

ณัฐกาญจน์ ทองคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวคิดความเป็นมาและหลักการการประกันสิทธิของจำเลยในการมีทนายความ ในคดีอาญา.....	10
2.1 ระบบการดำเนินคดีอาญา.....	13
2.2 หลักการดำเนินคดีอาญา.....	25
2.3 หลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญา.....	30
2.4 ความเป็นมาและบทบาทหน้าที่ของทนายความ.....	35
2.5 การอำนวยความสะดวกให้แก่จำเลยในคดีอาญา ตามหลักอาวฐเท่าเทียมกัน.....	67
2.6 มาตรฐานสากลเกี่ยวกับสิทธิการมีทนายความ.....	93
3. สิทธิในการมีทนายความที่มีประสิทธิภาพโดยรัฐเป็นผู้จัดหาให้ แก่จำเลยในเรื่องความสามารถในการดำเนินคดีอาญา.....	102
3.1 ประเทศไทย.....	102
3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	130
3.3 ประเทศอังกฤษ.....	154
3.4 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	163
3.5 ประเทศญี่ปุ่น.....	176

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. วิเคราะห์สิทธิในการมีทนายความที่มีประสิทธิภาพโดยรัฐเป็นผู้จัดหาให้ แก่จำเลยในเรื่องความสามารถในการดำเนินคดีอาญา.....	188
4.1 วิเคราะห์หลักกฎหมายในการมีทนายความโดยรัฐเป็นผู้จัดหาให้ แก่จำเลยในเรื่องความสามารถในการดำเนินคดีอาญา.....	191
4.2 วิเคราะห์ระบบทนายความขอแรงที่ศาลตั้งให้แก่จำเลยในคดีอาญา.....	200
5. บทสรุปและเสนอแนะ.....	213
5.1 บทสรุป.....	213
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	219
บรรณานุกรม.....	222
ประวัติผู้เขียน.....	231